N°. 146. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag 14 September.

RUSLAND.

Odessa, 25 aug. Eergisteren heeft de admiraal *Lazaref*, die zich met het gros van de vloot der Zwarte zee nog in onze haven bevindt, aan den vice-admiraal *Gortschakoff*, commandant van het op de reede van Sebastopol gestationeerde eskader, bevel gezonden, om in zee te gaan, en in de rigting van Konstantinopel te vertrekken. De admiraal zelf verwacht het bevel om af te zeilen uit Petersburg. Het eskader van den vice-admiraal *Oumanetz* kruist voortdurend langs de kusten van Turkije. Men verzekert dat de geheele vloot der Zwarte zee in de eersten dagen van sept. op de hoogte van Konstantinopel zal zijn. Naar men verneemt zal de kavallerie-generaal *v. Geismar* zich naar Ismail begeven, om aldaar den naar Moskou afgereisden generaal *Lieders* te vervangen. Deze verwisseling is zeer opmerkelijk, dewijl de heer *v. Geismar* de eenigste Russische generaal is, wien in de veldtogten van 1848 en 1829 alle zijne operatiën gelukt zijn, en die zich eenen waarachtigen roem heeft verworven. Een exercitie-leger van 32,000 man staat op een kwartier uurs afstand van Ismail. De schipbrug, welke men op het eiland Sulima bouwde, is gereed en kan over den Donau geslagen worden, eene operatie, welker uitvoering ten hoogste 24 uur behoeft. Men heeft bij Skoulany twee bruggen over de Pruth geslagen, en de voor de armee van het zuiden bestemde versterkingen zijn op marsch en spoeden zich zeer. Kortom, Rusland bereidt zich ernstig ten oorlog.

ZWITSERLAND.

Zurich, 6 sept. Wij hebben heden eene volkomene revolutie beleefd; het landvolk is met hoopen de stad binnengetrokken, om de regering te doen vallen, die zich dan ook overgegeven heeft. Helaas zijn er, naar men zegt, 7 dooden gevallen. De heer staatsraad *Jagetschweiler* heeft een schot in het hoofd bekomen, en men twijfelt of hij wel herstellen zal. Alles is onder de wapens; men heeft eene provisionele regering aangesteld, aan het hoofd waarvan de oud-burgemeester *von Muralt* en de burgemeester *Hess* staan. De goede zaak heeft gezegevierd; wij hopen het beste van de toekomst.

ITALIE.

Volgens eenen brief uit Florence, zal de groote vergadering van Italiaansche en Europesche geleerden op den 28sten te Pisa gehouden worden. De pauselijke regering heeft aan alle hare onderdanen verboden, aan deze vergadering deel te nemen. [illegible]

Napels, 25 aug. Eenige reizigers verhalen, dat men, in het begin van deze maand, in Pompeji verscheiden belangrijke mozaïken opgedolven heeft, doch dezelve, naar bekende loffelijke gewoonte, weder bedekt heeft, om als de koning of een andere voorname gast eens komen mogt, hen met de opdelving te verrassen. — Bij het dorp Ali, in de provincie Messina, is op eene merkwaardige wijze eene belangrijke gezondheids-bron ontdekt. Een jong mensch van 22 jaar liet, bij het water scheppen, den emmer in eene oude bron vallen; hij klimt in de bron af om den emmer terug te halen, doch komt niet weer te voorschijn. De bezorgde vader roept de buren bijeen, en daalt nu zelf in de bron af, doch geeft al spoedig geen teeken van leven meer. Ondertusschen was de gendarmerie en de regering der plaats er ook al bijgekomen. Nu liet men een krachtvollen man, van sterke en welriekende wateren voorzien, in de bron afzakken, doch moest hem, bewusteloos, al spoedig weder ophalen. Op den raad eens geneesheers giet men eenige fleschen azijn in de diepte, en verneemt daarop een flaauw angstgeschrei. In de hoop om de nog levende vrienden te redden, laat een jong mensch, in weerwil der tranen en gebeden zijner moeder en verwandten, zich insgelijks naar beneden. Naauwelijks is het dezen gelukt, een touw om de ongelukkigen te slaan, toen ook hij, geheel en al bewusteloos, weder opgehaald moest worden. Men wist zich nu niet anders te helpen dan door de ligchamen met haken op te halen, hetgeen dan ook gelukte. De zoon werd spoedig weder bijgebragt; bij den vader bleef echter alle hulp vruchteloos. In de vooronderstelling, dat enkele schadelijke gassoorten de oorzaak van dit ongeluk moeten zijn, deed de intendant van Messina de bron door eene geneeskundige commissie onderzoeken. Deze bevond dat het water eene aanzienlijke hoeveelheid zuiver koolzuur gas en eenig gezwaveld waterstofgas bevatte, en ook met zwavelchlorine zouten en koolstofzure magnesia bezwangerd is. Sedert heeft men dit water bij verscheidene zieken met goed gevolg aangewend.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 9 sept. Zoo op het oogenblik ontvangen wij de meest treurige berigten uit Zurich. De aldaar bestaande religie-twist is tot openbaren burger-oorlog overgeslagen. De bestaan hebbende verlichte, maar zwakke regering van het kanton is gevallen. Het zoogenaamde geloofs-commitée heeft zes nieuwe staatsraden benoemd.

OOSTENRIJK.

Presburg, 30 aug. Geheel het land door openbaart zich eene ontevredenheid over het uitstellen van de zittingen van den landdag, en men mort niet ten onregte er over, dat de vele kosten, welke de landdag aan het volk veroorzaakt, nutteloos verkwist worden. Men hoopt echter dat van nu af aan de zaken met meer spoed zullen voortgaan. Het publiek, en de openbare meening, die hoofdmagt voor alle menschelijke handelingen, eindelijk hare regten op onze afgevaardigden begint te doen gelden.

PRUISSEN.

Berlijn, 6 sept. De moeijelijkheden op de Russische grenzen, in het gebied van Oost-Pruissen en Posen, worden steeds drukkender, en een Rus komt gemakkelijker in het Chinesche rijk, dan een Pruis binnen het Russische. *Napoleons* vaste-lands-stelsel was verderfelijk; maar voor Oost-Pruissen en Posen is dit Russische stelsel nog verderfelijker, en is te meer opvallend, daar de beide hoven door banden van vriendschap en naauwe familiebetrekking verbonden zijn.

— Men verneemt dat onze koning niet alleen niet aangenomen heeft om uitspraak te doen in de zaak der Mexicaansche schadeloosstelling, maar zelfs het aanzoek van Frankrijk daaromtrent heeft van de hand gewezen. (*Keuln. Zeit.*)

FRANKRIJK.

Parijs, 9 sept. Men heeft thans meer omstandige berigten omtrent de opening der cortes op den 1sten dezer. Beide de koninginnen waren met de meeste pracht gekleed, en al de senateurs en gedeputeerden droegen het hofkostuum. Het grootste gedeelte der laatsten bezette de banken der oppositie, nogtans gelooft men dat de partij der overdreven liberalen in de kamer zeer zwak zal zijn.

De troonrede was ongemeen lang. Omtrent de oorlogszaken werdt daarin echter alleen het volgende gezegd:

» De krijgsoperatiën zijn in den besten staat. De vijand, die, verdeeld en binnen zijne natuurlijke wijkplaatsen teruggedrongen is, heeft een groot deel van het grondgebied verloren dat hij sedert lang bezette, en dat hem ruime hulpbronnen in menschen en levensmiddelen opleverde."

Wegens de diplomatieke betrekkingen, heette zij het volgende:

» Met genoegen kondig ik u aan, dat onze betrekking met de bevriende mogendheden, die het viervoudig traktaat gesloten hebben, in den meest voldoenden staat zijn. Mijne doorluchtige bondgenooten geven mij dagelijks nieuwe bewijzen van het levendig belang dat zij in de regtvaardige zaak, die wij verdedigen, stellen. Onze magtige en getrouwe geallieerden, Frankrijk en Engeland, verwerven zich nieuwe en verdiende aanspraak op de nationale erkentelijkheid, door hunnen bijstand op de kusten der beide zeeën te vereenigen.

» De overige natiën die de onbetwistbare regten mijner doorluchtige dochter erkend hebben, gaan voort met mij zekere proeven eener onveranderlijke vriendschap te geven. Zij welke die erkenning tot nog toe hebben uitgesteld, zien zonder vijandigheid den gang van onzen binnenlandschen worstelstrijd aan. Ik heb reden om te gelooven dat hare gouvernementen beter wegens de wettigheid onzer zaak en de onbetwijfelbare regten onzer doorluchtige dochter zijn ingelicht, en geloof den dag nader te zijn gekomen, die de volmaakte zegepraal van regt en rede zal aanschouwen."

Eindelijk vindt men in deze troonrede het volgende over de finantiën:

» De staat der openbare inkomsten is zoodanig als de voortduring van den oorlog dien toelaat. Gelijk te verwachten was, heeft het openbare crediet, door dien staat geleden. Maar de goede trouw, die steeds verlochend heeft, en de uitgestrekte hulpmiddelen der natie, leveren eenen zekeren waarborg voor eene spoedige verbetering. Ik kan u verzekeren dat de bestendige pogingen mijner regering, ter verdediging van het nationaal crediet strekken en zullen strekken, door [illegible], den toestand der binnen- en buitenlandsche schuldeischers te verbeteren, en alzoo aan die zekere bron van inkomsten ruimer loop te geven. Op deze wijze alleen zullen de buitengewone subsidiën [illegible] worden, die anders, door de ontzettende behoeften van den oorlog, onvermijdelijk zijn zouden."

Het gerucht schreef de uitlating van alle bespiegelingen [illegible] bevrediging aan minder gunstige depeches toe, welke van den generaal *Espartero* ontvangen zouden zijn.

— Behalve de telegrafische dépêche opzigtelijk de Spaansche aangelegenheden, behelst de *Moniteur* nog de volgende uit:

Straatsburg, 8 *september* 1839.

De prefekt van den Nederrijn aan den minister van binnenlandsche zaken.

Men schrijft mij uit Bazel, dd. 7den dezer:

» Eene volksbeweging, waarin vier personen zijn omgekomen en zeven gekwest, heeft het bestuur van Zurich genoodzaakt deszelfs ontslag te nemen. Een provisioneel bewind, bestaande uit vier leden van den ontbonden raad en drie nieuwe personen, heeft de teugels des bestuurs op zich genomen tot dat nieuwe verkiezingen zullen plaats hebben; dit alles is gisteren ochtend voorgevallen; des avonds was de rust hersteld."

Parijs, 30 *sept.* De *Moniteur* deelt eene télégrafische dépêche mede uit Bayonne van den 9den dezer, van den volgenden inhoud:

De generaal, commanderende den 20ste militaire divisie, aan den heer minister van buitenlandsche zaken.

» Don *Carlos* heeft de verschillende Navarresche bataljons te Lecumberry [illegible] maar [illegible] heeft geene gevolgen gehad, uithoofde [illegible] krijgstucht onder deze troepen.

» *Espartero* heeft dezen morgen, aan het hoofd van 20 bataljons, Tolosa moeten verlaten, om naar Lecumberry op te rukken.

» De emigratie gaat voort; tachtig officieren zijn gisteren over Sare binnen gekomen."

— In verband met deze télégrafische dépêche leest men in het *Journal des Débats* de volgende opmerkingen:

» Het tractaat tot bevrediging der provinciën Biskaye en Guipuscoa is niet eene daad, alleen aan den generaal *Marotto* toe te schrijven, daar hetzelve van den beginne af insgelijks door de andere generaals der provinciën is goedgekeurd, zoo als *Simon-Torre*, *Ituriaga*, *Iturbe*, en *Urbistondo*. Deze laatste is dezelfde, die gedurende verschillende maanden opperbevelhebber is geweest van het Carlistische leger. De vreugde, door de soldaten en de bewoners aan den dag gelegd, bij de afkondiging van den vrede, bewijst, dat *Marotto* en zijne krijgsmakkers niet anders gedaan hebben, dan den algemeenen wensch der troepen en der bevolking te verwezenlijken. Het Baskische land is dien rampzaligen oorlog moede. Hetzelfde gevoelen heerscht in het gedeelte der provinciën, hetwelk de pretendent nog poogt onder zijn noodlottig gezag te houden. Wij koesteren de hoop, dat het volk en de Navarresche soldaten eerlang het voorbeeld hunner medeburgers zullen volgen.

» De bataljons, die nog aan don *Carlos* zijn getrouw gebleven, willen hunne bevelhebbers niet meer [illegible] de [illegible] bandelooze benden, die alleen onder de wapenen schijnen te blijven, om het land te plunderen, straffeloos buitensporigheden te plegen, en den roof weg te halen, alvorens zich te ontbinden. Plunderzieke soldaten, die den breidel der krijgstucht hebben verbroken, kunnen aan don *Carlos* geenerlei hulp aanbrengen. Hunne geestdrift voor zijne zaak wordt niets dan het voorwendsel tot hunne uitspattingen.

» Men verneemt dezen avond, dat de opperbevelhebber *Espartero* naar Lecumberry is opgerukt, met overmagtige strijdkrachten, tot verdrijving van de troepen, die de pretendent aldaar poogt bijeen te trekken. Het dorp Lecumberry is gelegen halfweg Tolosa en Pampeluna, in eene zeer sterke stelling, beschermd door eene bergengte, die zeer moeijelijk te vermeesteren is. Toen de provinciën nog geheel tot den oorlog gestemd waren, zoude het constitutionele leger nimmer in eene dergelijke engte hebben kunnen doordringen. Behalve den krachtdadigen tegenstand, dien hetzelve aldaar zoude ontmoet hebben, zoude het nog op zijnen togt, in zijne kampementen, in zijne flanken en op zijne achterhoede door duizenden Baskische guerillas zijn aangevallen, en zich genoodzaakt hebben gezien tot eenen moeijelijken en rampvollen terugtogt, zoo als dit met verschillende voorgangers van *Espartero* is gebeurd. Zoo deze generaal er dus in slaagt, om de bergengte van Lecumberry meester te worden, zal men daaruit [illegible] besluiten, dat de Carlisten niet meer hunnen vroegeren strijdlust [illegible], dat de pretendent de worsteling in Navarra niet zoo lang zal [illegible] als men dit in den beginne vreesde."

[illegible]GIE.

Brussel, 30 *sept.* Men [illegible] beklaagd, dat van de Belgische zijde nog niet was [illegible] het aandeel van België in de renten der openbare [illegible] met julij l. l. als vervallen moest worden beschouwd, [illegible] wordt daarop geantwoord, dat de Nederlandsche regering de [illegible] waarop deze betaling zoude plaats hebben, nog niet hebbende bepaald, de aanvraag [illegible] nog niet had kunnen geschieden.

NEDERLANDEN.

Amsterdam, [illegible] *sept.* De heeren *Paul van Vlissingen* en *Pieter van Elk*, alhier, hebben [illegible] gesteld en ter algemeene deelneming gezonden, het prospectus en [illegible] waarden eener op te rigten stoomboot-reederij, ten doel hebbende [illegible] van eene stoomvaart tusschen Amsterdam en Londen. De reederij zal bestaan uit 200 portiën, ieder groot *f* 2,500 [illegible] geconstitueerd beschouwd worden zoo ras voor *f* 250,000 zal zijn deel genomen. Het bestuur zal worden uitgeoefend door twee boekhouders, onder toezigt van drie commissarissen.

Men verwacht van deze onderneming, in verband met het tusschen de beide rijken bestaande handels-verdrag en den Spoorweg op Arnhem, de meest gunstige uitkomsten; immers, volgens de op grond van verkregen ervaring gemaakte berekening van kosten en waarschijnlijke ontvangsten, mag deze stoomvaart als zeer voordeelig worden beschouwd.

Amsterdam, 32 *sept.* Naar men ons verzekert, zullen de gelden, welken bestemd waren tot het bestrijden der kosten van eenige volksspelen bij gelegenheid der aanstaande komst alhier van HH. KK. HH. den erfprins en den erfprinses van *Oranje*, overeenkomstig hoogere weldadige wenschen, onder de behoeftigen worden verdeeld, en is de kennisgeving van de stedelijke regering deswege alreeds bij de armbesturen der verschillende kerkgenootschappen hier ter stede ingekomen. Op verzoek van het stedelijk bestuur zullen de verdeelde gelden aan de behoeftigen worden uitgereikt vóór of uiterlijk op den 23sten dezer.

— Aan de respective heeren gouverneurs is te kennen gegeven, dat de acten van den burgerlijken stand in België [illegible] of van de notarissen en andere stukken, van Belgische ambtenaren afkomstig, [illegible] als gewone buitenlandsche zullen moeten worden behandeld en als zoodanig worden aangenomen, onder gelijke formaliteiten als ten aanzien van buitenlandsche acten het geval is.

's Gravenhage, 30 *sept.* Uit de aanbevelingslijst, door het hof van Holland gisteren opgemaakt en ingezonden aan de provinciale staten dier provincie, om daaruit, ingevolge de wet op de zamenstelling der regterlijke magt, eene voordragt van drie kandidaten aan Z. M. aan te bieden, blijkt, dat daartoe de keuze is gevallen op de heeren: Mr. *H. A. Bollaard*, president van den arrondissements-regtbank, te 's Gravenhage; Mr. *C. J. Vaillant*, advokaat te Amsterdam; Mr. *W. C. B. Wintgens*, advokaat te 's Gravenhage; Mr. *P. Buiskes*, officier der regtbank te Leiden; Mr. *D. C. van der Kemp*, officier der criminele regtbank te Amsterdam, en Mr. *P. M. Arntzenius*, substituut-griffier bij den Hoogen Raad.

— Men verneemt, dat de raadsheer in het provinciaal geregtshof van Holland, Mr. *J. H. Brand*, door Z. M. tot vice-president van dat provinciaal geregtshof is benoemd, tot vervanging van Jkh. Mr. *de Jonge van Campens Nieuwland*, die tot andere functiën geroepen is.

— De heeren studenten der Leidsche hoogeschool, welke in het jaar 1830 de wapenen voor vaderland en koning hebben opgevat, zijn tegen den 21sten dezer maand in het gebouw der akademie bijeen geroepen, alwaar alsdan [illegible] geplaatst worden.

Dordrecht, 31 *sept.* Op gisteren is alhier overleden de kunstschilder *P. Fontijn*, in den ouderdom van 66 jaren. Op den 5den januarij 1773 alhier geboren, genoot hij van den schilder *Pieter Hofman* en den bloemschilder *Willem van Leen* onderrigt. Zijne keuze viel voornamelijk op het schilderen van portretten in olieverw en miniatuur. Bij afwisseling schilderde hij ook binnenvertrekken, met beelden gestoffeerd, en vrolijke onderwerpen, uit het dagelijksche burgerleven ontleend. Een groot aantal teekeningen en kabinetstukken, in verschillende verzamelingen voorhanden, getuigen genoeg van de vorderingen, door hem in deze vakken van schilderkunst gemaakt.

Mengelwerk.

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

Zoo weinig ik onderstellen mogt, dat mijn opstel, bevattende eene vlugtige levensschets van den ridder Mr. FRANÇOIS FRETS, de eer van opname in de *Arnhemsche Courant* zoude te beurt vallen, — even weinig, ja nog minder kon ik mij er mede vleijen, dat een lid van Hollands staten deze bijdrage, — want meer is zij niet, — belangrijk genoeg zoude hebben geacht, om daarover de redactie derzelve courant te moeijen. Het stuk nu van mij afkomstig zijnde en geheel ongezocht uit mijne pen gevloeid, heb ik, uit het antwoord der redactie aan het bedoeld lid der staten van Holland aanleiding ontleend, om op hetzelve eenigzins terug te komen, [illegible] omdat mij gebleken is, dat men, zich eenmaal in het hoofd gesteld hebbende dat de inzending uit Rotterdam [illegible] als noodzakelijk gevolg, aan [illegible] over den persoon des [illegible] ders [illegible] heeft, [illegible] den stijl ten grondslage nemende, deze of genen voor den vermoedelijken steller heeft gehouden, even alsof de stad Rotterdam, prat op het bezit van zulk een groot man, als Mr. FRANÇOIS FRETS is, daardoor alleen het regt bezat, om hem openlijk de hulde harer bewondering toe te brengen, en er ook niet op de eene of andere niet bekende plek gronds der provincie Holland bewonderaars' van dit licht der 19de eeuw konden gevonden worden, blakende van edelen ijver, om aan tijdgenoot en nakomelingschap den roem te vermelden van hem, die met zoo vele talenten als zeldzame eigenschappen begaafd, is en thans ook luister- en glansrijk prijkt, als een kostbare parel, aan de stedelijke diadeem van dat Rotterdam, de vaderstad van zoo vele groote mannen. Ik [illegible] niet te verklaren, dat ik sints jaren, en van af de verkiezing des heeren FRETS tot lid der Tweede Kamer, niet meer te Rotterdam woonachtig ben, doch dat mijn vorig verblijf aldaar en de gelegenheid, welke ik er had, — een voorregt voor mij altijd onvergetelijk, — om den ridder FRETS in zijn openbaar leven gade te slaan, van den ogenblik af, dat Zijn Ed. als pleitbezorger voor de schepensbanken in bijkans geheel Schie-

land en Delftland optrad tot aan het staken zijner advocaten-loopbaan toe, — mij in staat hebben gesteld, om te leveren, wat ik uit mijn geheugen mogt opzamelen. Natuurlijkerwijze daarlatende, of mijn geschrijf verdiend aangemerkt te worden als »zeer aardig en uitnemend te zijn gesteld," zij het mij vergund met het lid der staten daarin van gevoelen te verschillen, dat hetzelve voor tweeledige beschouwing zoude vatbaar wezen; *of* als eene scherpe satyre, *of* als eene wezenlijke lofrede. Mij dunkt, dat de *ware* zin, waarin men het heube te nemen en op te vatten, niet zeer diep verscholen ligt, en ik heb te groote achting en eerbied voor onzen waarlijk grooten en eenigen FRETS en voor zijne talrijke vrienden, vereerders en hoogschatters, om dien zin te verklaren en te ontleden. Dat, zoo men het dan volstrekt als eene satyre wil beschouwd hebben, ik er mijne rekening niet bij zou hebben gemaakt, met mij voor te stellen van daardoor den heer FRETS in zijne herkiezing te bemoeijelijken, en die zoo [illegible] te keeren, is even onjuist gedacht, als het verkeerd zou wezen [illegible], dat juist daardoor, of wel omdat ik eene lofrede zou hebben geschreven, de heer FRETS weder is ingekozen. Ik ben wel geen Edel Groot Achtbaar Heer, doch daardoor is voor mij de gelegenheid nog niet gesloten, om met eenigen grond van zekerheid te weten, of wezenlijk mijn artikel eenigen invloed op de herkiezing heeft uitgeoefend; en waarlijk hij, die maar eenigzins met het personeel der Staten van Holland bekend is, zal wel zoo verwaten niet zijn van zich diets te maken, dat zijn aanprijzen of laken en afkeuren van aftredende leden of kandidaten voor het lidmaatschap iets hoegenaamd zou kunnen baten. Helaas! de wijze waarop dit grondwettig *quasi*-kieskollegie is zamengesteld, is van zoodanigen aard, dat het zelfs groote bevreemding moet wekken, nog [illegible] in de Tweede Kamer te vinden, die, niet op de eene of andere wijze aan het gouvernement zijn verpligt, dezen in hunne eigen dierbare personen, genen in hunne zonen, schoon- en stiefzonen, neefjes en goede vrienden, leden derhalve, die in vollen nadruk kunnen betuigen: »wij zijn alleen afhankelijk van de grondwet en den eed daarop gezworen;" met andere woorden: »wij kennen in onze edele en groote roeping geene andere afhankelijkheid dan die van God en ons geweten, al zijn wij dan ook arm in gunsten, waardigheden en bedieningen, lintjes en predicaten, afkomstig van de hooge regering. Het zou dus in mijn oog eene ongerijmdheid, ja eene ongehoorde dwaasheid geweest zijn, mij van mijne bijdrage eenigen invloed op de keuze des ridders FRETS te hebben durven beloven: daarvoor beware mij mijn gezond verstand, voor zoo verre ik er iets van mogt bezitten. En wat zou het trouwens geholpen hebben, — indien voor onzen wakkeren, blijkens zijne eigene redevoeringen, in de Staten-Generaal uitgesproken, zoo allezins onafhankelijken FRETS, stond welligt weder een hoofd-inspecteur, — want er zijn er meer, al zijn ze niet bij de administratie des kadasters geplaatst, — of een referendaris bij den raad van state gereed, om den uitgevallen afgevaardigde te vervangen, en men zag dan de plaats van een onafhankelijken regter, die tevens luide zijne zelfstandigheid van karakter verkondigt, — altijd in de advijzen, voor de Staten Generaal uitgesproken, — bezet door een ruim bezoldigd hoog ambtenaar (om met het *Handelsblad* te spreken) zoo mogelijk tevens jonkheer, wiens stoffelijke belangen zoo naauw met de gunst zijner betaalsheeren zijn verwant: het is toch allen niet gegeven, om het voorbeeld des heeren D. T. GEVERS te volgen en van eene aanzienlijke ambtsbetrekking afstand te doen, ten einde zelfs allen schijn van afhankelijkheid af te weren [illegible] eere toekomt! Neen, mijn schrijven, in wat zin dan ook opgevat, had [illegible], om de herkiezing des grooten mans te bemoeijelijken, [illegible] doel? Onder meer [illegible] beoogde ik het publiek opmerkzaam te maken [illegible] van was ik reeds van te voren ten stelligste verzekerd, weldra andermaal het voorwerp van een heftigen kampstrijd in de vergadering der staten van Holland stond te worden, en wiens openbaar leven en de bedrijven, daarin zoo veelzijdig uitgeoefend, mij gebleken waren aan velen al te flaauw bekend te zijn; ten einde, langs dezen weg, de ingezetenen van zulk een aanzienlijk gewest, als Holland is, zouden kunnen beseffen welk een groot en onherstelbaar verlies eene, altijd zeer mogelijke, niet-inkiezing des heeren FRETS hun had aangebragt. Dat ik *waarheid* en *niets dan de zuivere waarheid* heb geschreven, hiervoor is mijn geweten mij borg, mits men den niet verborgen zin van mijn schrijven maar juist opvatte; een andere waarborg meene ik nog daarin te mogen vinden, dat nog geen der vrienden van den heer FRETS mij van eenige onnaauwkeurigheid in eene enkele der vele levensbijzonderheden des energieken mans beligt, veel min die aangewezen heeft.

........., den 9den September 1839.

****

Letternieuws.

ORDE. Door Mr. DIRK DONKER CURTIUS. Arnhem, *C. A. THIEME*, *1839. 27 bl.* Prijs 40 cent.

(*Zie No. 142.*)

»Ik noem het geene orde, — vervolgt de schrijver — zich te mengen in allerlei ondernemingen, welke geheel en al buiten de bemoeijing van het bestuur liggen; aan den een tegen lagen interest geld te schieten en het aan den anderen te weigeren; — daartoe worden de belastingen niet opgebragt.

»En wat is de slotsom van dergelijke buitengewone middelen, om [illegible] fabrikaten te scheppen? Dat men opgepropt raakt met arbeidsloonen, die men van ginds en herwaarts heeft bijeengeraapt; dat bij de minste spanning de aftrek niet beantwoordt aan de menigte van voortbrengselen, en men op nieuw geld, altijd het geld der ingezetenen [illegible], anders is er niet, — moet uitgeven om geene bende van [illegible] op de straat te werpen.

»[illegible] van omgang tusschen de natiën te vermeerderen, terug te komen op verbodstelsels en dat met langzamen, maar vasten tred, — dat was orde; maar men verkiest het geld der belasting-opbrengenden te verspillen, om kolossale inrigtingen te bevorderen, tot behoud waarvan men later weder hooge regten en verbods-wetten zal moeten invoeren. Het is alsof men de wanorde opzettelijk verlangde.

»Om aan dit stelsel van uitbroeijing leven te geven, had men bij ons uitgedacht de handelmaatschappij. Elk kent de uitkomsten er van, tijdens de vereeniging; maar velen schijnen niet te begrijpen, waaraan de schijnbare voorspoed dier maatschappij thans is toe te schrijven.

»De handelmaatschappij is geene handelmaatschappij meer; het is bloot de agent van het gouvernement, en hare winst bestaat in de groote *belooning*, welke het gouvernement wel aan haar wil toekennen. Haar kapitaal bestaat verre weg voor het grootste gedeelte niet meer in waren, maar in voorschotten aan den staat.

»De handelmaatschappij is voor de koloniale rijkskas geworden, als het amortisatie-syndikaat is voor de Europesche rijkskas, alleen met dat onderscheid, dat al, wat die maatschappij profiteert, komt ten voordeele der aandeel-houders en wordt ontroofd aan de koloniale rijkskas.

»Noemt men dat orde?

»De handelmaatschappij is een zedelijk ligchaam, hetwelk, vis à vis van den staat, gelijk staat met elk individu. De staat mag met haar geene meer bezwarende verbindtenissen sluiten dat hij met ieder ander zoude doen; en nu wil ik gevraagd hebben, welken naam men zoude geven aan eene aanneming, waarbij werd bepaald, dat de aannemers en onderaannemers en arbeiders, rijkelijk, voor hunnen arbeid zouden worden beloond, de uitgeschotene kapitalen zouden worden teruggegeven, maar alleen voor het uitschot zeventien pCt. (1) zouden worden uitgebetaald. *Zoo en niet anders* is de zaak.

»De aandeelhouder geeft bloot zijn geld, de [illegible] maatschappij worden betaald en toch schiet er 17 pCt. over. Was dat nu behaalde winst op den verkoop van door de maatschappij gekochte waren, — het zoude billijk en goed zijn; maar dit is het geval niet, het is enkel loon, hetwelk de staat, — dat zijn de belastingopbrengers, — wel willen betalen aan de handel-maatschappij; het is dus, met ronde woorden gezegd, geld, hetwelk men neemt uit den zak der ingezetenen en geeft aan de deelhebbers in de handelmaatschappij."

Wij kunnen niet alles aanhalen en moeten dus, wat de verdere behandeling van dit punt betreft, naar de bochure zelve verwijzen.

Omtrent de vermenigvuldiging van ambtenaren, zegt de heer DONKER CURTIUS:

»Ik noem het geene orde, het *raderwerk* van het staatsgebouw omslagtig te maken, ten einde velen deel aan het budjet te geven; en toen een afgevaardigde de vermenigvuldiging van regterlijke ambtenaren verdedigde uit het oogpunt, om ook aan de regtsdoctoren ruimere gelegenheid te geven ten einde het regterambt te bekomen, had alleen daarom het ontwerp van wet, hetwelk tot zulk een einde leidde, moeten verworpen worden, indien er gehoor aan het waarachtig belang der ingezetenen was gegeven. De Staten-Generaal, omdat zij slechts in naam het volk vertegenwoordigen, en even vreemd aan het volk zijn als het volk aan hen vreemd is, hebben steeds gretig hunne stem gegeven aan al wat tot uitbreiding van beloonde bedieningen konde leiden."

Daarop tast de schrijver het stelsel van centralisatie aan:

»Ik noem het geene orde, dat, bij de minste gebeurtenis, elk ambtenaar tot zijn hoofd van administratie moet opklimmen, en elk hoofd van administratie tot het hoofd van den staat, om [illegible] te vragen.

»Elk moet zijnen pligt en werkkring kennen; zijnen pligt betrachten en zich in zijnen werkkring durven bewegen. Hij moet verantwoordelijk zijn indien hij het niet heeft gedaan en orders heeft gevraagd waar hij handelen moest; ware zoo onze staatsinrigting geordend geweest, de opstand in België ware dadelijk gesmoord geweest en, nog meer, waarschijnlijk nooit ontstaan. Laten wij toch niet blind zijn voor de oorzaken, waaruit zoo vele onzer rampen zijn gesproten; laten zij tot lessen voor de toekomst trekken; overigens wil ik ze gaarne met den mantel der liefde bedekken; aan dwaling staan wij allen bloot. Maar als wij zien en overtuigd zijn, dat die dwaling is ontsproten uit oorzaken, welke kunnen worden verholpen, laten wij dan toch tot die oorzaken opklimmen en ze wegruimen, om niet van dwaling tot dwaling te vervallen. — Het kwaad ligt niet in de personen, maar het ligt in de instellingen; het werk is slecht verdeeld; nietigheden ontrooven aan hen, die zich alleen met groote zaken moesten bezig houden, een te groot deel van hunnen kostbaren tijd; en de gewoonte om zich in kleinigheden te verdiepen, ontneemt aan het helderst hoofd grootere en ruimere inzigten."

(*Vervolg en slot hierna.*)

(1) De renten bedragen $4\frac{1}{2}$ pCt., de uitdeeling $8\frac{1}{2}$ pCt. en de reserve [illegible] dus eigenlijk $17\frac{1}{2}$ pCt.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 12 Sept. 1 El 8 Palm 0 Duim; gewassen [illegible]; gevallen 5 D.
Den 13 Sept. 1 El 7 Palm 4 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 6 D.

Advertentiën.

AANBESTEDING.

De DIJKSTOEL van *Over-Betuwe* is voornemens, in het openbaar, aan den minstaannemende aan te besteden:

Het opmaken en gedeeltelijk vernieuwen van het PAKWERK, langs den voet van den Schaardijk bij Sprokkelenburg.

Deze aanbesteding zal geschieden op Donderdag den 19den September 1839, des namiddags ten 4 ure, ten huize van den Kastelein *ZEGER DERKSEN* te *Lent*.

De voorwaarden en het bestek zullen vier dagen vóór de besteding, bij den Kastelein *NEIJENHOF*, op *Sprokkelenburg*, bij *ZEGER DERKSEN*, te *Lent*, en ten kantore van den Secretaris van *Over-Betuwe* te *Nijmegen*, ter inzage der belanghebbenden liggen, zullende op den dag vóór en van de Aanbesteding de noodige aanwijzingen, door den Dijkmeester van *Over-Betuwe*, in loco gedaan worden.

ZEG HET VOORT.

[illegible]

[illegible] aangenaamst en geheel vrij van overstrooming in het Dorp *Twello*, nabij den Straatweg, en op een half uur afstands van de Stad *Deventer* gelegen Rentgevend LANDGOED, *HET HOLTHUIS* genaamd, in vorige Couranten en Biljetten breeder omschreven, is bij den inzet verhoogd als volgt:

1°. Of HUISPERCEEL, bestaande uit een kapitaal, hecht, sterk en rojaal HEERENHUIS, afzonderlijk staand ruim KOETSHUIS, PAARDEN en KOESTAL en DEEL, groot BOERENHUIS met ACHTERHUIS; door LOOPEND WATER doorsneden grooten PLAISIR-TUIN, MOESTUIN, WANDELBOSCH, benevens WEI en BOUWLAND, groot ruim 14 Bunders op ƒ 12,600

2°. De KOEWEIDE, op . . . . » 2,460

1 en 2 in massa op ƒ 14,840.

3°. De HOFSTEDE, *Kijkbosch*, op . . . . » 1,800

1, 2 en 3 in massa op ƒ 16,550.

4°. Het BOUWLAND, den *Breijdte*, op . . . » 1,200.

5°. Het BOUWLAND, *Zandblik*, op . . . » 1,350.

6°. WEILAND, aan het Holthuisstraatje, op . . . » 600

5 en 6 in massa op ƒ 2,100.

7°. Het WEILAND, de *Meen*, op . . . . . » 1,500.

8°. Het BOUWLAND, de *Vlasakkens*, op . . . » 1,650.

9°. De KATERSTEDE, *Lijsterhuis*, op . . . » 2,400.

10°. Het WEILAND, de *Gusteweide*, en BOUWLAND, de *Meen*, op . . . . . . » 2,900

[illegible] groot 47 Bunders, 75 Roeden en 18 Ellen, [illegible] ƒ 28,150.

wijders;

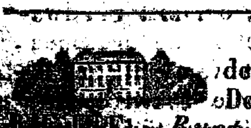
11°. Het GESTOELTE, in de Kerk te *Twello*, op » 230

12°. Een *zesde aandeel*, in de *Veldjes*, op . . . » 140.

en eindelijk

Het ERF en GOED, *Hoflust* op . . . . » 1,150

De toeslag of finale verkoop dezer perceelen is bepaald op Donderdag den 26sten September 1839, des voormiddags ten tien ure, in het Logement, *de Dood*, onder *Wilpe*, over de Stad *Deventer*; terwijl dezelve inmiddels dagelijks kunnen worden opgenomen op aanwijzing van *JAN OTTEN*, Bewoner en Bewaarder van het eerste perceel, en verdere inlichtingen over dezelve zijn te bekomen, benevens nadere verhoogingen op dezelve zullen kunnen gesteld worden ten kantore van Mr. *W. H. TAAIJ*, Notaris te *Arnhem*. — *Brieven franco.*

Het voor Zomer- en Winterverblijf zeer geschikt, nabij den Straatweg, geheel vrij van overstrooming, in het Dorp *Brummen* gelegen BUITENVERBLIJF *Rust en Vreugd*, genaamd, en bestaande uit een vrolijk [illegible] SCHUUR en STALLING, in [illegible] TUIN, [illegible] BOOMEN en [illegible] benevens twee perceelen BOUWLAND [illegible] met November aanstaande in [illegible] te aanvaarden, is ingesteld, verhoogd tot . . . . ƒ 5301.

De toeslag van hetzelve is bepaald op Woensdag den [illegible] September 1839, des voormiddags ten elf uren in het Logement *het Oude Kromhout* te *Brummen*; terwijl hetzelve inmiddels dagelijks kan gezien worden op een permissie-billet van den Notaris *VAN ITTERSUM* te *Brummen*, ten wiens Kantore verder op hetzelve geboden, en nadere [illegible] over hetzelve gegeven zullen worden.

§ § De Notaris *NIJHOFF* qq., zal den 21sten dezer, des middags ten 3 ure, aan het *Malburgsche-Veer* publiek † [illegible] verpachten, in massa of perceelen, voor 4 jaar, ongeveer 151 Bunder best WEILAND van den Hoog Wel Geboren Heer *THEODOOR BARON DE SMETH*. Te bevragen en aan te wijzen bij den Veerpachter *G. VERMEULEN*.

VERKOOP BIJ GEREGTELIJKE UITWINNING.

Ter teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank van *Zutphen*, op Donderdag den 17den October aanstaande, des voormiddags ten 10 uren, zullen, aan den meestbiedende of hoogstmijnende, worden toegeschat de navolgende ten verzoeke van den Heer *JAN CAREL VAN WESSEM*, Houtzaagmolenaar en Koopman onder de firma van de *Wed. CORNELIS CORVER en ZOON*, wonende te *Zaandam*, en ten laste des Eigenaars en Bruikers *HENDRIKUS SCHEPPERS*, Mr. Timmerman, wonende te *Zutphen*, gearresteerde Goederen, te weten:

1°. Een HUIS en ERF, in Kuiperstraat te *Zutphen*, [illegible] 947 H.

2°. *Twee naast elkanderen gelegene en tot werkplaatsen gebezigde* [illegible] BOUWEN en ERVEN, met de daarachter zich bevindende OPENE PLAATS, staande en gelegen naast het voorgaande perceel.

Beide perceelen Kadastraal Sectie F. N°. 2630.

De veiling geschiedt in massa en bij perceelen.

[illegible]

AANBESTEDING VAN EEN GEBOUW EN VERPACHTING VAN WEILANDEN.

Op den 18den September 1839, des morgens ten 9 ure, zal, aan het *Veerhuis* te *Malburgen*, worden AANBESTEED,

Het AFBREKEN EN WEDER OPBOUWEN, met het VERLENGEN VAN HET ACHTERHUIS, van de Boerenwoning op den *Ouden Tol*, te *Malburgen*, bewoond door de Wed. *VERHEIJEN*, waarvan het bestek ter visie ligt, zoo ten kantore van den Notaris *PILGRIM*, te *Huissen*, als op *den Ouden Tol* voornoemd.

Te gelijker tijd zullen aldaar, voor den tijd van een of meer jaren worden VERPACHT:

12 perceelen WEIDELAND, onder *Malburgen*, toebehoorende aan de Familie *VAN LAMSWEERDE*, te zamen 58 Bunders uitmakende, mitsgaders een TABAKSAKKER, groot 23 Roeden en 40 Ellen.

Alles bij biljetten nader omschreven, en waarvan de aanwijzing zal gedaan worden, door *BERNARDUS REMIE*, Waardsman te *Malburgen*.

[illegible] tegen 1°. November aanstaande, een fatsoenlijk BURGERHUIS, in het midden van de stad *Arnhem* gelegen, bevattende *zes* KAMERS, KEUKEN, enz. — Te bevragen bij de *Gebroeders TRAANBOER*, aldaar.

§ † § Op *het Loo* zijn verkrijgbaar uit de Kweekerijen.

Bij den Plantagemeester *F. TEXTOR*, EIKEN, BEUKEN, BERKEN, KASTANJE, LARIKSEN, en verschillende DENNENSOORTEN, PLANTSOEN van onderscheiden ouderdom en grootte;

Bij den Parkmeester *J. BROEKHOVEN*, fijne HEESTERGEWASSEN en BLOEMEN van diversen aard.

WEDREN.

H. SCHUILENBURG, van het *Tolhuis*, bij *Zutphen*, zal, op den 18den September 1839, des middags ten 4 uur, laten VERRIJDEN, 1°. EEN ZADEL, 2°. EEN HOOFDSTEL. — De MUZIJK, die des middags wordt gegeven, zal besloten worden met een *Bal*, dat te 7 ure aanvangt. De Paarden moeten ten laatste om 3 uur bij hem op Stal zijn.

Rijn- en IJssel-STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienstregeling voor de maand September.

Van *Amsterdam* naar *Kampen* (behalve 's Woensdags) dagelijks smorg. 7 uur.

» *Kampen* » *Amsterdam* (behalve 's Woensdags) 's midd. circa 1 uur.

» *Keulen* » *Arnhem* Zaturdag, 's morgens 6 uur.

» *Arnhem* » *Kampen* Zondag en Dingsdag, 's morgens 5 uur.

» *Kampen* » *Deventer* Zondag en Dingsdag, 's middags circa 3 uur.

» *Deventer* » *Arnhem* Maandag, 's morgens 7 uur.

» *Deventer* over *Arnhem* naar *Emmerik* Woensdag, 's morgens 6 uur.

» *Emmerik* naar *Keulen* Donderdag, 's morgens 4½ uur. In correspondentie met *Maintz* en *Straatsburg*, waarvoor directe en geplombeerde Vrachten worden afgegeven, welke eene aanmerkelijke vermindering [illegible] genieten. — Na aankomst der Stoomboot te *Amsterdam*, is correspondentie met eene Diligence-dienst over *Haarlem*, naar *'s Hage* en *Rotterdam*, en te *Kampen* over *Zwolle* naar *Groningen*, *Almelo*, *Enschede* en *Oldenzaal*, van welke plaatsen mede op geschikte uren Diligences afrijden, om voor het vertrek der Boot naar *Kampen* te *Amsterdam*, en naar *Amsterdam* te *Kampen* aan te komen.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.